

Kedves testvéreim!

Advent ünnepén, az Úr eljövételének ünnepén 4 féle eljövételről szokás elmélkedni: egyfelől arról, hogy 2000 évvel ezelőtt eljött Jézus e világra, aztán arról, hogy Jézus hogyan jön el a szívünkbe, aztán arról, hogy Jézus a halálunkkor megjelenik majd nekünk, illetve arról, hogy a világvégén Jézus eljön ítélni az egész világot. Ma az utolsó két dologról lesz szó, arról, hogy mit jelent Jézusra várni, aki akár halálunkkor, akár a történelem ama végső napján majd megjelenik, eljön. Ebben az elmélkedésünkben segítsenek most minket Jézus adventi jellegű példázatai. Valamennyi példázat kiemelt témája az ő hiánya, illetve az ebből fakadó kérdés, hogy hogyan lehet és kell a várva várt személy távolléte függvényében berendeznünk az életünket. Mivel töltjük azt a meghatározatlan időt, ami még hátra van a gazda visszatéréséig?

Kedves testvéreim! Ez a bizonyos várakozás, feszültségghordozás örök időkben meghatározó eleme a hitnek. A hitnek nem a megingathatatlan bizonyosságokkal van dolga, nem kézenfekvő tájékozódási pontok szerint halad, nem magától értetődő dolgokra épít, hanem éppen ellenkezőleg: a hit tulajdonképpen fogadás a bizonytalanra. Bizalomra, reménységre, ígéretre és türelemre épít a hit és nem kétségbevonható tényekre. Lelki nyitást tesz olyan méltóság előtt, amelyik nem erőszakkal kényszeríti ki ezt. Hinni egyáltalán nem azt jelenti, hogy távirányításra mozgunk valamilyen dogmarendszer és adott törvényes rend határain belül, hanem, hogy szabadon élünk bizonyos kidolgozott terv megvalósítása sorozatos lépéseinek keretében, amit örömmel vállaltunk fel. A hit nem megmondja, hogy mit kell tenni, hanem érzékennyé tesz arra a kihívásra, ami által újra meg újra megtalálja az ember az Istentől adatott küldetését, feladatát. Nem valamiféle besorozáshoz hasonlítható ez az ő szolgálatában, hanem önkéntes szolgálat ez, ami azonban életre szóló elköteleződésé válik napi parancs keresése, felismerése és cselekvése által. Ez a hit tisztában van azzal, hogy a parancs felülről jöhet csak, az ember nem képes átlátni sem előre, sem a jelenben mindennek az okát és célját. Ettől azonban nem kétségbeesett és rosszkedvű lesz, hanem éppen ellenkezőleg: lelkes napi parancs-váró, aki az életét a parancsnokától teszi függővé, neki magát kétely nélkül alárendelve. A várakozás ennek a parancsnoknak, mennyei gazdának, lelki társnak az eljövételére tehát nem más, mint a hiányzónak a jelenvalóvá tétele, a lehetséges közelségének a tudatosítása, realizálása.

Nagyon fontos Jézus példázatainak tanításában, hogy ez a hittel teljes várakozás nem homályos várakozás, álmodozás, ködös megérzés, intuíció, mert a várakozók tudják, hogy kit várnak. Vőlegényt és gazdát várnak, aki szólt előre, hogy majd jönni fog. A megjelenés majd tény lesz, de éppen ahhoz, hogy ez a tény meghatározó legyen, a hiánynak feltűnőnek kell lennie. Ha nincs hiányérzet, akkor nagy a baj. Az ember kiűzetett már az első emberpárnál a Paradicsomból, és szörnyű, amikor nincs hiányérzete a kiűzött embernek, mert a töredékes, bűnös világ számára megfelelő otthon. A hívő ember ezzel ellentétben várakozik a világ megváltására, és ez a várakozása létmód. Ez a várakozás feltűnő, mivel a világ általában a természet törvényei és a közösségi jogi tartószervezetre építése által szereti életét biztonságban tudni, melyek hasznosabbnak és megfoghatóbbnak tűnnek a várakozó és megtervezhető szakaszok nélküli hitnél. Így a hit tehát nem törvény, hanem választás, egyfajta nyitás. Mégis az a csodálatos benne, hogy ez a nyitás a hiányzó Isten felé hathatósabban képes az ember belső rendjét megteremteni, mint az emberi intézmények jogalkotásai, mint például nemzet, haza, család, jóllehet, ezek természetesen jelen vannak a hívő ember hétköznapijaiban is. A hit által a Paradicsomból kiűzetett ember ezt a távollétet csak időszakosnak látja, amiben az újra találkozás szükségképpen meg fog történni, és a hite által már el is kezdődött a közeledés. Az ige testté lett. Jézusban már a pecsét is rajta van a találkozás ígéretének okmányán, nekünk csak

Tatabánya-Óvárosi Református Gyülekezet

Hamar László lelkész

Elhangzott 2023. december 24-én

alá kell írni a hitünkkel. A konkrét Isten elküldte kézzelfogható valóságban Jézust közénk, aki majd újra el fog jönni. A várakozásunk nem valamilyen érzélgős szebb jövőbe vetett reménység, hanem az egy igaz Istenbe vetett hit, aki Jézusban megjelentette magát nekünk.

Jézus arra is tanít ezekkel a példázatokkal, hogy a várakozás nem a passzivitás egyik formája, hanem szolgálat végzése. Hasznos tevékenységet kell folytatnunk. Az idővel jól kell gazdálkodnunk. Az útra kelő gazda megbízza a szolgáit, mindegyiket a maga feladatával, az ajtóőrnek mindig készenlétben kell állnia, hogy kinyissa az ajtót, míg a többiek felé rendelt szolgának idejében ki kell adnia az edelt. A várakozás időszaka nem tűri a tétlenséget, felelőtleniséget, közömbösséget, fegyelmezetlenséget, vagy éppen hitetlenséget, mi szerint a gazda úgyse fog már eljönni. Az aktivitás azonban nem szeleburdi sürgés-forgást jelent, hanem okos, a leglogikusabb istentiszteletet: azt, hogy azt a munkát végezzük, amivel megbíztunk, másként büntetést kapunk. Isten az öncélú agyonhajszolást sem tartja megfelelőnek, úgymond elég szentnek, a cselekvés maga nem homályosíthatja el azt, hogy milyen céllal tesszük dolgainkat. Belecsúszni szemellenzősen a hatékonyság gépiességébe, vakon és esztelenül hajszolni magunkat a kimerülésig, mindezt az Istennel folytatott érdemleges párbeszéd nélkül, valójában már nem hit, mert nincs meg benne a várakozás. A termékeny várakozást nem szabad helyettesíteni a meddő kronológiai keretek közti szorgalmassággal.

Jézus arra is tanít a magától növekvő vetés példázatában, hogy egyszerre van a vetés és aratás között egy nagy ciklus, de egyszerre van a nappalok váltakozásával kis ciklus is. Az első arról szól, hogy a teremtő Isten megteremtette a világot és az embert, és majd egyszer újjáteremti az embert, illetve az emberi világot. A második arról szól, hogy személyes sorsunknak kis ciklusai vannak, mindennapi életben történő ritmusok, mint például nappal és éjszaka, álom és ébrenlét, tevékeny munka és pihenés. A nagy ciklust nem foghatja be az emberi értelem. Megjegyzem, ezért nem szeretem azt, amikor a világ kialakulását pusztán fizikával próbálják magyarázni. Evilági fizikai törvényekkel megmagyarázni a világ kialakulását szélhámosság, tudománytalanság. De a filozófiát is túlságosan kevésnek érzem ahhoz, hogy az élet legnagyobb kérdéseire kielégítő válaszokat adjon. E világot, annak határait nem tudjuk megmérni. Nem tudjuk áttekinteni, sem pedig ellenőrzésünk alatt tartani. Ha az ember a kis ciklus körén belül marad, akkor onnan nézve képtelenség a történelem értelmét megragadnia. Még akkor sem, ha a technikai fejlődés azt a reményt sugallja, hogy a dolgok előre haladhatnak a tökéletesség felé. Nem mi adjuk valaminek az értelmét, hanem csak részt vehetünk benne. A földműveshez hasonlóan tenni kell a dolgunkat, de a „hogyan” kérdésében át kell adnunk az irányítást Istennek. A történelem és a teremtett univerzum értelme nem lehet megismerésünk tárgya. Csak a bizalom, az értelem megelőlegezése adhat megfelelő kulcsot a kezünkbe. Az a feladatunk, hogy higgyünk ebben a távlatban, és várjuk annak beteljesedését. Életünk kis ciklusát helyezzük bele abba a nagy ciklusba, ami Isten kezében van. A földműves megteszi a maga dolgát és közben gondtalanul alszik. Tudja, hogy szükségszerű kapcsolat van a vetés és az aratás közt. Ezen idő alatt bizalommal, türelemmel és megfelelő ritmussal éli életét. Ez a végső rendre várakozás helyes technikája.

E kettősség, mármint a nagy ciklus és a kis ciklus együttesének komolyan vétele a mindenkor élő hit jellegzetessége. A hívő ember úgy kell, hogy éljen itt e földön, hogy közben folyamatosan figyelje az „ott”-ot. Isten nevének szüntelen ismétlése, a szív szüntelen imája, akár csak egy kurta égre emelt tekintet a napi teendők közt, ezek mind fontos vallásgyakorlati eszközök.

Jézus arra is tanít ezekben a példázatokban, hogy a várakozó embereknek nincsenek különleges képességeik. Nem kell hozzá csodás lelkialkat, zsenialitás, magas szintű erkölcs. Egyszerűen elég alávetottnak kell lenni ahhoz, hogy az ember el tudja fogadni a sorsát, mint átmeneti állapotot. Nem szabad túlságosan berendezkednünk e világba, nehogy margóra kerüljön miatta az isteni. A pillanatnak sem szabad túlságosan nagy jelentőséget tulajdonítani. Élni kell vele, de ez nem vezethet mindennek a kiéléséhez.

A következő jézusi tanítás ezekkel a példázatokkal az, hogy a gazda feladatokkal látja el a szolgálait, de nem bízta rájuk a maga szerepét. Felelősséget ad, de ez nem válhat önigazolóvá. Sajnos az egyháztörténet rengeteg példát adott arra, amikor a szolgák az Úr helyébe léptek és tekintéllyel, hatalommal manipuláltak. Amikor a papok egymás közt beszélgetve elszólják magukat és a „mi híveinkről” szólnak, vagy amikor az intézményes egyházak nem győzik a médián keresztül mutatni, hogy ők mennyire sokoldalúak és jók, akkor bizony a szolgák a maguk imázsát fényesítik.

Érdekes az is Jézus példázatokon keresztüli tanításában, hogy a jó szolgákat engedi aludni. A vőlegény várásánál is semmi hibát nem követnek el az alvó szüzek. Az ébren maradás nem erény. A helyes készenlét engedi a mindennapi ritmust, benne a pihenést és az alvást is, viszont van lélekjelenléte. Ez a tulajdonság bizonyos kiélezett helyzetekben markáns különbséget mutat a hitetlenekkel szemben, és éppen ezek a hiteles, spontán biznyságtételek szoktak igen jó missziói eredményt hozni. Az alvás csak akkor vétek, ha az önmagunk teljes elhagyását jelenti, teljes megkövesedést, uram bocsá' menekülést, mint például Jónásnál, aki hűtlen prófétaként a háborgó tengeren a hajón mindenkivel ellentétben mélyen aludt.

Záró gondolatként azt szeretném mondani, hogy Jézus tanítása szerint a várakozás jókedvűvé teszi a szolgát. Az idegbajos, nyugtalan, vagy éppen túlságosan egykedvű, közömbös keresztén nem abban a várakozásban él, amire Jézus tanított. Jézus nagyon fontosnak tartotta, hogy az egyház majd egy rá váró közösség legyen, ami szép jellé válik a világ számára. Sajnos ez sokszor nem tündökölt a múltban. Itt a lehetőség most előttünk, hogy ez megváltozzon! Ámen.